

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ
Vedic Literature of Ancient India

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ବାଜସନେୟୀ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ସଂହିତା

(शुक्ल यजुर्वेद - वाजसनेयी माध्यन्दिन संहिता)
(Shukla Yajurveda - Vaajasaneyi Maadhyandina Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦନା

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,

ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ସେଷଦେବ ଦାଶ

ପୋତାମାରି ଗଡ଼, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,

ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡ଼ିଶା

sesanirbhaya@gmail.com

ପିତୃ-ବିଂଶି ଅପ୍ୟାୟ

॥ ଅଥଃ ଷଡ୍-ବିଂଶୋଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଅଗ୍ନିଶ୍ଚ ପୃଥିବୀ ଚ ସନ୍ନତେ ତେ ମେ ସଂ ନମତାମଦୋ ବାୟୁଶ୍ଚାକ୍ତରିକ୍ଷଂ ଚ ସନ୍ନତେ ତେ ମେ
ସଂ ନମତାମଦ ଆଦିତ୍ୟଶ୍ଚ ଦୈତ୍ୟଶ୍ଚ ସନ୍ନତେ ତେ ମେ ସଂ ନମତାମଦ ଆପଶ୍ଚ ବରୁଣଶ୍ଚ
ସନ୍ନତେ ତେ ମେ ସଂ ନମତାମଦଃ ।

ସପ୍ତ ସଂସ୍ରଦୋ ଅଷ୍ଟମୀ ଭୂତସାଧନୀ ।

ସକାମାଂସଧୂନସ୍ତୁ ସଂଜ୍ଞାନମସ୍ତୁ ମେଃମୁନା ॥ ୧ ॥

ୟଥେମାଂ ବାତଂ କଲ୍ୟାଣୀମାବଦାନି ଜନେଭ୍ୟଃ ।

ବ୍ରହ୍ମରାଜନ୍ୟାଭ୍ୟାଃ ଶୂଦ୍ରାୟ ଚାର୍ଯ୍ୟାୟ ଚ ସ୍ତ୍ରୀୟ ଚାରଣାୟ ଚ ।

ପ୍ରିୟୋ ଦେବାନାଂ ଦକ୍ଷିଣାୟୋ ଦାତୁରିହ ଭୂୟସମୟଂ ମେ କାମଃ

ସମୃଧ୍ୟତାମୁପ ମାଦୋ ନମତୁ ॥ ୨ ॥

ବୃହସ୍ପତେ ଅତି ଯଦୟୋ ଅର୍ହାଦ୍ ଦ୍ୟୁମଦ୍ଭିଭାତି କ୍ରତୁମଜ୍ଜନେଷୁ ।

ୟଦ୍ଭୀଦୟଞ୍ଚବସ ଋତପ୍ରଜାତ ତଦସ୍ତ୍ରାସୁ ଦ୍ରବିଣଂ ଧେହି ଚିତ୍ରମ୍ ।

ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସି ବୃହସ୍ପତୟେ ତ୍ୱୈଷ ତେ ଯୋନିର୍ବୃହସ୍ପତୟେ ତ୍ୱା ॥ ୩ ॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଗୋମନ୍ନିହା ଯାହି ପିବା ସୋମଃ ଶତକ୍ରତୋ । ବିଦ୍ୟାଦ୍-ଭିର୍ଗ୍ରୀବଭିଃ ସୁତମ୍ ।

ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସୀନ୍ଦ୍ରାୟ ତ୍ୱା ଗୋମତ ଏଷ ତେ ଯୋନିରିନ୍ଦ୍ରାୟ ତ୍ୱା ଗୋମତେ ॥ ୪ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରା ଯାହି ବୃତ୍ରହନ୍-ପିବା ସୋମଃ ଶତକ୍ରତୋ । ଗୋମଦ୍-ଭିର୍ଗ୍ରୀବଭିଃ ସୁତମ୍ ।

ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସୀନ୍ଦ୍ରାୟ ତ୍ୱା ଗୋମତ ଏଷ ତେ ଯୋନିରିନ୍ଦ୍ରାୟ ତ୍ୱା ଗୋମତେ ॥ ୫ ॥

ଋତାବାନଂ ବୈଶ୍ଵାନରମୃତସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଷସ୍ତତିମ୍ । ଅଜସ୍ରଂ ଘର୍ମମୀମହେ ।

ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସି ବୈଶ୍ଵାନରାୟ ତ୍ୱୈଷ ତେ ଯୋନିର୍ବୈଶ୍ଵାନରାୟ ତ୍ୱା ॥ ୬ ॥

ବୈଶ୍ଵାନରସ୍ୟ ସୁମତୌ ସ୍ୟାମ ରାଜା ହି କଂ ଭୁବନାନାମଭିଶ୍ରୀଃ ।
ଇତୋ ଜାତୋ ବିଶ୍ଵମିଦଂ ବି ଚକ୍ଷେ ବୈଶ୍ଵାନରୋ ଯତତେ ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ।
ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସି ବୈଶ୍ଵାନରାୟ ଚୈଷ ତେ ଯୋନିର୍ବୈଶ୍ଵାନରାୟ ତ୍ଵା ॥ ୭ ॥

ବୈଶ୍ଵାନରୋ ନ ଉତୟ ଆ ପ୍ର ଯାତୁ ପରାବତଃ । ଅଗ୍ନିରୁକ୍-ଧେନ ବାହସା ।
ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସି ବୈଶ୍ଵାନରାୟ ଚୈଷ ତେ ଯୋନିର୍ବୈଶ୍ଵାନରାୟ ତ୍ଵା ॥ ୮ ॥

ଅଗ୍ନିରୂଷିଃ ପବମାନଃ ପାଞ୍ଚିଜନ୍ୟଃ ପୁରୋହିତଃ । ତମୀମହେ ମହାଗୟମ୍ ।
ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସ୍ୟଗ୍ନୟେ ତ୍ଵା ବର୍ଚସ ଏଷ ତେ ଯୋନିରଗ୍ନୟେ ତ୍ଵା ବର୍ଚସେ ॥ ୯ ॥

ମହାଂ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବଜ୍ରହସ୍ତଃ ଷୋଡଶୀ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞତୁ । ହନ୍ତୁ ପାପ୍ମାନଂ ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଠି ॥
ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସି ମହେନ୍ଦ୍ରାୟ ଚୈଷ ତେ ଯୋନିର୍ମହେନ୍ଦ୍ରାୟ ତ୍ଵା ॥ ୧୦ ॥

ତଂ ବୋ ଦସ୍ମମୃତୀଷହଂ ବସୋର୍ମହାନମନ୍ନସଃ ।
ଅଭି ବସ୍ରଂ ନ ସ୍ଵସରେଷୁ ଧେନବ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଗୀର୍ଭିର୍ନବାମହେ ॥ ୧୧ ॥

ୟଦ୍ବାହିଷ୍ଠଂ ତଦଗ୍ନୟେ ବୃହଦର୍ଚ ବିଭାବସୋ ।
ମହିଷୀବ ତ୍ଵଦ୍ରୟିସ୍ତୁଦ୍ଵାଜା ଉଦୀରତେ ॥ ୧୨ ॥

ଏହ୍ୟ ଷୁ ବ୍ରବାଣି ତେଂଗ୍ନ ଇତ୍ସେତରା ଗିରଃ । ଏଭିର୍ବଧାସ ଇନ୍ଦୁଭିଃ ॥ ୧୩ ॥

ରତବସ୍ତେ ଯଜ୍ଞଂ ବି ତନ୍ନନ୍ତୁ ମାସା ରକ୍ଷନ୍ତୁ ତେ ହବିଃ ।
ସଂବସ୍ତରସ୍ତେ ଯଜ୍ଞଂ ଦଧାତୁ ନଃ ପ୍ରଜାଂ ଚ ପରି ପାତୁ ନଃ ॥ ୧୪ ॥

ଉପହୃରେ ଗିରୀଶାଃ ସଙ୍ଗମେ ଚ ନଦୀନାମ୍ । ପିୟା ବିପ୍ରୋ ଅଜାୟତ ॥ ୧୫ ॥

ଉଜା ତେ ଜାତମନ୍ନସୋ ଦିବି ସଦ୍-ଭୂମ୍ୟା ଦଦେ । ଉଗ୍ରଃ ଶର୍ମ ମହି ଶ୍ରବଃ ॥ ୧୬ ॥

ସ ନ ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଯଜ୍ୟବେ ବରୁଣାୟ ମରୁତ୍-ଭ୍ୟଃ । ବରିବୋବିପୁରି ସୁବ ॥ ୧୬ ॥

ଏନା ବିଶ୍ୱାନ୍ୟୟ ଆ ଦ୍ୟୁମ୍ନାନି ମାନୁଷାଣାମ୍ । ସିଷାସନ୍ତୋ ବନାମହେ ॥ ୧୮ ॥

ଅନୁ ବୀରେରନୁ ପୁଷ୍ୟାସ୍ତୁ ଗୋଭିରନ୍ଦ୍ରଶ୍ୱେରନୁ ସର୍ବେଣ ପୁଷ୍ଟେଃ ।

ଅନୁ ଦ୍ୱିପଦାଂନୁ ଚତୁଷ୍ପଦା ବୟଂ ଦେବା ନୋ ଯଜ୍ଞମୃତୁଥା ନୟନ୍ତୁ ॥ ୧୯ ॥

ଅଗ୍ନେ ପତ୍ନୀରିହା ବହ ଦେବାନାମୁଗତୀରୂପ । ତୃଷ୍ଣାରଞ୍ଚ ସୋମପୀତୟେ ॥ ୨୦ ॥

ଅଭି ଯଜ୍ଞଂ ଗୃଣାହି ନୋ ଗ୍ନାବୋ ନେଷ୍ଟଃ ପିବ ଋତୁନା । ଦୃଃ ହି ରତ୍ନଧା ଅସି ॥ ୨୧ ॥

ଦ୍ରବିଣୋଦାଃ ପିପୀଷତି ଜୁହୋତ ପ୍ର ଚ ତିଷ୍ଠତ । ନେଷ୍ଟାଦୃତୁଭିରିଷ୍ୟତ ॥ ୨୨ ॥

ତବାୟଞ୍ଚ ସୋମସ୍ତମେହ୍ୟର୍ବାତ୍ ଶଶ୍ୱତମଞ୍ଚ ସୁମନା ଅସ୍ୟ ପାହି ।

ଅସ୍ମିନ୍ ଯଜ୍ଞେ ବର୍ହିଷ୍ୟା ନିଷଦ୍ୟା ଦଧିଷ୍ଠେମଂ ଜଠର ଇନ୍ଦୁମିନ୍ଦ୍ର ॥ ୨୩ ॥

ଅମେବ ନଃ ସୁହବା ଆ ହି ଗନ୍ତନ ନି ବର୍ହିଷି ସଦତନା ରଶିଷ୍ଟନ ।

ଅଥା ମନସ୍ତୁ ଜୁଜୁଷାଣୋ ଅନ୍ଧସସ୍ତୁଷ୍ଟର୍ଦେବେଭିର୍ଜନିଭିଃ ସୁମଦ୍ଭଣଃ ॥ ୨୪ ॥

ସ୍ୱାଦିଷ୍ଟୟା ମଦିଷ୍ଟୟା ପବସ୍ତୁ ସୋମ ଧାରୟା । ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ପାତବେ ସୁତଃ ॥ ୨୫ ॥

ରକ୍ଷୋହା ବିଶ୍ୱଚର୍ଷଣିରଭି ଯୋନିମୟୋହତେ । ଦ୍ରୋଣେ ସଧସ୍ତମାସଦତ୍ ॥ ୨୬ ॥

ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ

॥ ଋଷି ॥

୧ - ବିବସ୍ବାନ୍ | ୨ - ବିବସ୍ବାନ୍, ଲିଂଗୋକ୍ତଃ | ୩, ୨୪ - ଗୃସ୍ମଜଃ | ୪-୫ - ରମ୍ୟାକ୍ଷିଃ |
୬ - ପ୍ରାଦୁରାକ୍ଷିଃ | ୭ - କୁସୁମଃ | ୮-୯ - ବସିଷ୍ଠଃ, ଭରଦ୍ବାଜଃ | ୧୦ - ବସିଷ୍ଠଃ | ୧୧ - ନୋଧା
ଗୌତମଃ | ୧୨ - ବସୁଯବଃ | ୧୩-୧୪ - ଭରଦ୍ବାଜଃ | ୧୫ - ବସୁମଃ | ୧୬-୧୮ - ଆମତ୍ସୀୟବଃ
| ୧୯ - ମୁଦ୍ଗଲ ଯଜ୍ଞପୁରୁଷଃ | ୨୦ -୨୨ - ମେଧାତିଥିଃ | ୨୩ - ବିଶ୍ବାମିତ୍ରଃ |
୨୪-୨୬ - ମଧୁକ୍ତୟାଃ ॥

॥ ଦେବତା ॥

୧, ୨ - ଲିଂଗୋକ୍ତଃ | ୩ - ବ୍ରହ୍ମା | ୪-୫, ୧୧, ୨୩ - ଇନ୍ଦ୍ରଃ | ୬-୮ - ବୈଶ୍ବାନରଃ |
୯, ୧୨-୧୪, ୨୦ - ଅଗ୍ନିଃ | ୧୦ - ମହେନ୍ଦ୍ରଃ | ୧୫-୧୮, ୨୪-୨୬ - ସୋମଃ | ୧୯ - ଦେବାଃ |
୨୧-୨୨ - ଋତବଃ | ୨୪ - ଦୃଷ୍ଟଃ ॥

॥ ଛନ୍ଦ ॥

୧ - ଅଭୁକୃତି | ୨ - ବିରାଟ୍ ଅତ୍ୟଷ୍ଟି | ୩ - ଭୃଗିକ୍ ଅତ୍ୟଷ୍ଟି | ୪, ୯ - ସ୍ବରାଟ୍ ଜଗତୀ |
୫ - ଭୃଗିକ୍ ଜଗତୀ | ୬, ୮, ୨୪ - ଜଗତୀ | ୭ - ସ୍ବରାଟ୍ ଅଷ୍ଟି | ୧୦ - ନିରୂତ୍ ଜଗତୀ |
୧୧ - ବୃହତୀ | ୧୨ - ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ | ୧୩, ୧୫ - ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ | ୧୪ - ଭୃଗିକ୍
ବୃହତୀ | ୧୬-୧୭ - ନିରୂତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ | ୧୮ - ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ | ୧୯ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ |
୨୦-୨୨, ୨୪-୨୬ - ଗାୟତ୍ରୀ | ୨୩ - ଭୃଗିକ୍ ପଂକ୍ତି ॥

॥ ଇତି ଷଡ୍-ବିଂଶୋଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ॥

